

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)
XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekn.

Alakítsunk keresztény népszövetséget.

Irta: **Rakovszky István,**
országgy. képviselő.

Nagyon megoszlott érzéssel olvastam a „Néppárt“ legutolsó számában „A néppárt a népért“ című cikket. Öröm és büszkeség fogta el lelkemet, a midőn Zboray Miklós barátom önzetlen és fényes sikert aratott működését láttam, melylyel annyi becsületes, szegény keresztény felebarátunknak bajain segített. Kossuth-párt! kormánypárt! hol vannak a ti Zboray Miklósa-tok? ... Elfutott a méreg, a mikor mélyen tisztelt Szőnyi-Spitzer ur nagy hazánkfia, határtalan családfantaságát olvastam, melylyel azt a népet, mely becsületesen egy évezreden át itt megélt és a hont és önnömagát főtartotta — megkopasztani akarta. Esembe jutott, hány ily derék mélyen tisztelt új magyar működik hasonlókép, a nélkül, hogy szegény áldozatai egy oly nemesen gondolkozó védőre akadnának, mint Zboray Milós. De meharagudtam reád is, jó nép, kit szeretlek, kin segíteni szeretnék, a kit talpra állítani leghőbb vágyam lenne, kit évek óta álmadból föl akar ébreszteni ősz vezérünk gróf Zichy Nándor, kinek tanítványai és követői vagyunk, de te oly nehezen ébredsz!

Fáradozunk mi néppárti képviselők, harcolunk a népért a képviselőházban,

hol egyaránt üldöz a kormánypárt és Kossuth-párt. A választásoknál összefogóznak, hogy a nép igazi pártját győzelemre ne juttassák, így akartak Zirezen tenni, így tettek Pécsváradon. De mi nem pihenünk, mi nemcsak szép szóval, de tettekkel is szeretjük a népet. Szép, dicsó tett az, mit Zboray Miklós végzett. De csak úgy háláljuk meg igazán neki, hogyha azon az uton, melyet ő mutatott, tovább haladunk.

Alakítsunk egy keresztény népszövetséget.

Főadata lenne e szövetségnek tagjait a hatóság tulkapásaival szemben és politikai jogaiban megvédeni. Ez utóbbi alatt értem a választási listákba való felvételét kieszközölni, olyanok választási jogát, kiket nem illet és kik be lettek a hatalom érdekében csempészve, megtámadni. A tagokat az uszora minden fajai ellen jogvédelemben részesíteni, legyen ezen uszora pénz-, áru-, biztosítási- vagy bárminő más uszora. Katona-, biztosítási- és osztályorszájáték- és közigazgatási-ügyekben eljárni. Mindezen ügyekben a legelső foktól a legfelsőbbig. Jogügyekben tanácsot adni, perrivel kizárásával, mely esetre a tagoknak megbízható keresztény ügyvédek ajánlani. Ez szép és jó lenne, hallom nem egy olvasómat főlőhajtani, de hogy lehetne ezt keresztülvinni? Hisz egyszer-kétszer akad egy oly

lelkes és önzetlen ur, mint Zboray Miklós, de azt követelni, hogy minden ügyes-bajos szegény emberen segítsen, még se lehet követelni! Hisz ez pénzbe, nehéz munkába, időbe kerül! Igaza van az én tisztelt barátomnak. De mégis lehet ezen könnyen és kis áldozatokkal segíteni. Nézzétek csak azt a kis méhecskét, minő szorgalmasan röptül be a köpibe és hogy hordja az anyagot a mézhez. Egyedül csinálja ő azt? Nem! Egy egész raj működik együttesen. És azután minő gyenge állatocska, az a legkisebb ügyes fiúcska le tudja kaplajával verni. De közelítsd csak a méhkast, bántsd őket ha együtt vannak, tudom hogy megfutsz fölük, hogy lelked inadha szakad. Így kell neked is, jó népem, teneo, összetartani és úgy mint a kis méhikének, neked is kell a köz javára működnöd és úgy mint a méh, ha együtt van, a legveszedelmesebb támadóitól sem fél. Ugy te is, ha fölébredsz, egyesülsz, nem kell félnöd támadóitól, a kik ép úgy leseknek reád ott, a hol lelketlen hivatalnokok ülnek a hivatalokban, mint a korecskákban, boltban, pénzintézetekben, szóval mindenütt, a hol igazságtalanul járnak el.

De most megmagyarázom, hogy miként gondolom én ezt a nép védelmért alkotott szövetséget, melynek tagja minden keresztény lehet, ki ez országban lakik. Minden tag minden év december 31-ig

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Uti élmények.

Bécs keresztény polgárságában a patriotizmus nagyon erősen ki van fejlődve. Természetes, hogy a Schönerer-féle mozgalom alakjaitól el kell itt tekintenem, a kik Ausztriát előbb protestánsná, aztán a Nagynémetország kiegészítő részévé kívánják tenni. Bécs igazi, hívő keresztény népe, a mily törhetetlenül ragaszkodik az uralkodóházhoz, ép oly szívós kitartással ápolja az osztrák érdekeket.

Csak egy példát akarok felhozni. Ebédeltünk. S lévén az árpálé legolcsóbb és legpraktikusabb öntözgetője árva lelkünk gyarló porhüvelyének, nem épen hízeltő szavakkal hasonlítgattuk össze a lusta német sört az ifjító, tüzes magyar borokkal.

— Ha jó bort akarnak az urak inni, menjenek el a Rathausba, a városházába, — csendült a fülünkbe egy szót.

Egy-két ujjnyival mindegyikünk szája a fülünk felé lódult e szavak hallatára, a mi prózában annyit jelent, hogy boldogan mosolyogtunk. Es pedig kettős okból. Először, hogy ott a sok német közt egy becsületes magyarra is akadunk. Másodszor pedig tündöklő fényben ragyogott előtünk a német praktikuság. Ez aztán ész és taktika és városatyai bölcsesség. Ott aztán gondoskodnak a tűz és lelkesedés táplálásáról. Tehát nem csodálkozhatunk, ha a bécsi városatyák vitáit sokszor majdém nyaklevegőszertű érvekkel halljuk fűszerezni. Minálunk a vendéglőt annyira rakták a fejérvári városházától, hogy senkinek

nem jut eszébe — bármiként csöppöngön is a homlokáról a hazafit gond drága verejtéke, — hogy lankadó lelkesedését a hegy, vagy az árpa levélvel loesolgassa, mert hiszen ha vállakoznék is a Hotel Belák literatúrájának tanulmányozására, mire visszárne, újra megszomjuzhoznék. A bécsiek bölcsőbbek, ott a tanácsterem közelében, az egyik udvarban (7 udvara van a bécsi városháznak) rendeztettek be pompás bormerést. Sört egy cseppet sem, csupán bort lehet ott kapni. Ezt a változást Lueger hozta be. A mint látszik ő is többet bizik a bornak, mint a sörnek lelkesítő hatásában. Ha már egyszer megszerezte magának a többséget, táplálni is akarja a tüzet a maga javára. S most térek a dolog érdemére. Lueger nem enged be mást csak osztrák bort. Magyar vagy talian bor — egy csöpp kevés, de annyi sem jut oda. Szigorúan ellenőrzik e tekintetben a kormcsmárost. Sőt a honi gyártmány pártolását is legszigorubbant tiltják (értem a gyártmány alatt az Armuth-féle cseppket). Annyit azonban merek mondani, hogy nem valami sok erő boraik vannak a sógoréknak. Egyik gyatrább mint a másik, talán a legolcsóbb a legtöbbet érő, mert van legalább valamelyes ereje.

— Hej felebarátim! német sógorok — mondogattuk — ha a fejérvári öreghegyit halbszeit-lizgetnéték a vita színvonalának emelése végett, akkor veretnéték ám be egymás koponyáját gyöngyön. Lepedőben cipelnék benneteket haza egy-egy olyan ülés után, melyről büszkén írjátok, hogy: *Vihar a házban*. A ti borotoktól csak az első stádiumba lép az ember, (legalább a magyar ember) szelid lesz, mint a kezes bárány, oroszleány azonban talán elcsúszva változik át.

Igazán szeretnék egyszer olyan nagy legény német honiut látni itt a mi öreghegyünkben.

Meglátnám, hogy úgy az ötödik-tizedik kettyentés után hány lábón járná a kallai kettőt.

Hanem hát ők talán bölcs, józansági szempontokból is, de meg főleg a honi termelés szempontjából csak osztrák bort isznak.

Rossz néven vegyük-e nekik?

Edes Istenem! hat szeretjük mi a németet? Hiszen még a nótaban is csak per „huncut“ emlegetjük. Szereti a magát. S akkor volna rongy nácio, ha nem szeretné, ha nekünk, magyaroknak jobban akarna kedvezni, mint a maga árpalével szaporított véru atyaliságának.

Hanem tanulhatunk fölük szeretni a magunk tűzhelyét, a magunk földjét, a magunk becsületes igaz magyar népet s érte akár a bicskát nyitogatni. A kereszténység világot hódító érzelmvilágában azonban akár egy mesgyére is kerülhetünk. De talán sokat beszéltem már a bécsiekről. Tudj Isten, nagyon mélyen markolásztak bele az érzelmeimbe. Megnéztünk egy sereg muzeumot, voltunk a kopasz hegyen, a honnan, egyesek szerint nagyon szépen lehet Bécsset látni — a mi azonban nem igaz. Láttuk messziről Döblinget, voltunk Klosterneuburgban s a mi egyik legérdekesebb látóvaló volt, megnéztük az uralkodó család kriptáját a kapucinusok templomában. Kengeteg műértéket, óriási vagyont képviselnek, különösen Mária Terézia és férje koporsója (mondják vagy 20—30 milliót). De rejt annál nagyobbait is, drágábbait is, a mit a magyar színek pénzszel, kincsszel kiizetni nem lehet soha: a mi jószágos, feledhetetlen magyar királynénkat, Erzsébetet.

Letérdeltünk és magyar szívvel imádtuk az Isten a lelke nyugalmáért. Egyszerű a koporsója, az az emléke, a mit a magyar hölgyek Zalávaj készítették hamvai fölé, szintén eltöri a többi

egy bárcát vásárol, mely a szövetség igazgatóságánál kapható és melynek ára egy korona 10 fillér lenne. (A 10 fillér a levélbélyegre, melyben küldik.) Ezen bárcára névre szólva és jogot ad az illetőnek a következő év január 1-étől december 31-ig azon üggekben, melyeket fennebb felsoroltam a szövetséget segélyét igénybe venni. Azért ez úgy, hogy csak a következő évre adja meg a tagnak a jogot, hogy ezáltal az is, kinek e pillanatban nincs szüksége a szövetség védelmére, hozza meg e csekélyke áldozatot felebarátja számára, ki a védelemre szorul, mert az, ki a fensorolt támadások ellen felebarátját megvédi, nemcsak hogy keresztény kötelességet teljesít, hanem közvetve önmagát is védi. Ha pedig ezen föltétel nem lenne, akkor sokan csak akkor fizetnék le a koronát, mikor a szövetség védelme rájuk égető szükség lenne. Egy évre előre pedig nem tudhatja senki, mely üggekben és mikor lesz szüksége a védelemre.

A szövetséget egy központot tartana Budapesten, a hol neves, megbízható ügyvédek a segélyért folyamodó tagoknak ügyeit elvégeznék, őket tanácsosallatnák. Mindentitt a vidéken, a hol elegendő számú tagok vannak, egy vidéki kirendeltséget alakítana, úgy, hogy azon üggek, melyek helyben elintézhetőek, ott el is intéztetnének.

Hisz ez nem is pénz! — mondja valaki — én szívesen fizetem le a koronámat, ez nem is két fillér vasárnaponkint! De nem ám úgy komám! Egy koronával nem lehet azt elintézni, ezt csak úgy lehet, ha sok egykoronás jönne össze. Legalább 4—500.000 embernek kell összeállnia. Akkor egy erélyes, hathatós védelmet lehet szervezni, jól fizetett elsőrangú ügyvédekkel, akkor lehet a népet a mélyen tisztelt Spitzer-Szönyi uramék ellen megvédeni. Ha azután a mélyen tisztelt hazánkfiak látják,

hogy a nép egyesült és több Zborayakat küld nyakukra, majd összeszedik sátorfájukat és továbbkötődnek.

Az a nyomorult nép O'Connel alatt, e század elején meg tudta ez eszmét valószínűsíteni, 4 5 milliónyi nép évente nem 4—500.000 koronát, de 10—12 millió koronát tudott összehozni 25 éven át folyton, míg jogait ki nem vitta. És 15 millió *igazi magyar* nem tudná azon férgöket, kik életerejét szívják, lerázni? Megmutatta Zboray, hogy igenis lehet, csak akarni kell.

Szükség is van rá. Magam évente körülbelül 2000 levelet kapok, nem számítva ide a leveleket kerületemből, melyben előttem egészen ismeretlen emberek közbenjárást, tanácsot kérnek. Nekem lehetetlen csak felelni is a sok levélre, hisz ez maga minden szabad órát és még a munkából is lefoglalná, nem is értek mindenhez s ennek az a következménye, hogy az ismeretlenektől hozzám érkezett levelek a papirkosárba vándorolnak, mert legjobb akaratom mellett sem tudom elintézni. Ha azonban egy ily szövetség lenne, akkor az, ki az előző év december 31-ig lefizette a koronáját, joggal is követelheti ügyének fölkarlását és föl is lehetne karolni, mert a megfelelő szervezet, a melyre a mai szomorú viszonyok között szükség is van, meg lenne.

Ezen elmefuttatás nem akar egy végleges terv lenni, ez nem egyéb, mint egy eszme fölvetése, a melyre Zboray Miklós barátom önzetlen és sikeres működése és a népem iránti szeretet lelkesített. Szívesen venném, hogyha nálamnál avatottabbak — talán Zboray barátom — maga is hozzászólana a lapok hasábjain. Több szem többet lát és győzőn a jobb! A földolog: jó népünket védeni és megmenteni, a hol még lehet.

A hírlapírói kamara.

Úgy a fővárosi, mint a vidéki sajtóban nap-nap után találkozunk oly cikkekkal, amelyek vagy egyenes arcucsapásai a közjó és közérkölciségnek, vagy nem egyebek, mint stílári gyakorlatok a gorombaságok szótárából. Ma már annyira haladtunk e téren, hogy akár köz vagy magánügy, akár politikai vagy társadalmi kérdésről legyen szó, azt kompromittáló vagy legalább is gyanúsító intenció nélkül tárgyalni alig vagyunk képesek. E tekintetben különösen a vidéki sajtó mutat fel óriási rekordot, mely a fővárosi sajtó összes tulajdonságaiból leghamarabb megtanulta a szenzáció hajhászát, melyet a hírlapirodalom egyedüli atributumának tekintenek. E körülménybe keressendő azon eléggé el nem ítelhető tény, hogy különösen a vidéki sajtó emberei gyakran még a tartozó collegiális tisztességről is megfeledkeznek és egymást nem egyenjogú tényezőnek, hanem olyan valami közprédának tekintik, amelyen rágódni, egymást becsümlélni és szemérmesdett gorombaságokkal tractálni a szenzáció kedvéért is kell, sőt ez a dicsőség és virtus. Az elvi ellentéteket és harckokat nem tudják elválasztani a személyektől és tárgyi, komoly, meggyőző argumentumok helyett személyre vonatkozó gorombaságokkal szórakoztatják, ki olcsóbban, ki drágábban, ki egyszer, ki többször egy héten az olvasni vágyó közönséget.

Sajnos jelensége a mai hírlapirodalomnak, midőn a sajtó az emberi gyarlóságok és nem a nemes, a szép iránti törekvések és tettek reklamájaivá lesznek.

Valjon közérkölcsei szempontból van-e arra szükségünk, hogy az emberi gyarlóság tévedését, hibáját vagy erkölcsi botlásait, vétkeit vagy bűneit palam et publice és longum et latum tárgyalja bármely hírlap?

A közérkölciség szempontjából szükségünk van tudni, hogy valamely büntény miként hajtatott végre? Avagy okulásra szolgál-e ha a kosaras asszonyok, Petrónének, Kecskeméthy vagy egyéb bűnösöknek viselt dolgait a legapróbb részle-

alkotások közt és mi mégis drágábbnak találtuk valamennyinél, mert a kit eltakart, az valamikor a *micnk* volt.

Pénteken, 11-dikén búcsút vettünk a szép osztrák fővárostól. Vonatunk dübörögve rohant velünk a sík, meleg, párával, porral telített légkörből le délnek, a hegyek közé. Egyik panoráma a másikat váltotta fel. Óriási sziklák, fenyvegató zord hegyek, ölükben bájos völgyek, pompás kiránduló helyek, Bäden, a szomorú emlékü Mayerling stb. egyik a másikat váltotta föl szemeink előtt.

Majd nemsokára lassudni kezdett a vaspárra, míg végre Gloggnitznál beadta a derekát. Ki kellett fogni s másikat állítani a helyébe, erősebbet, izmosabbat, a mely vállalkozik majd arra, hogy fölzárgul velünk a gyönyörűes Semmering hátra. Ki ne hallott volna erről a vadregényes, szép útról, óriási hegyszakadékaikról, rohanó hegyi vizeiről s a sziklákat mohó bujasággal ellepő gyönyörű erdeiről, zöld pázsitjairól, a hol az emberi ész titánként küzködött a természet legyőzhetetlennek látszó erőivel. Egyik panoráma a másikat váltja fel, nem győzünk csodálkozni az érdekesnél-érdekesebb képek változatain. Itt a mogorva kösziklák csodás alakulásait bámuljuk, rajtvész a szemünk egy-egy hatalmas fenyőn, a mely a meredek szikla legcsucsát választotta ki magának lakóhelyül, hogy komázzék a fellegekkel s dacojjon a körötte csatfogó villámokkal. Szinte elmerülünk az érdekes kép szemlélésében, mikor a vonat mély alt-hangon fűtényen s egy-egy sötét alagut homálya borul ránk, de csak azért, hogy pár perc múlva ismét egy új pa-

noráma előtt, vagy egy hatalmas viadukt merész ívei fölött robgjon el velünk.

Minek kísértsem meg e pompás képek leírását? Helytelen munkába kezdenék, a melynek sikertelenségét előre látom. Nézd meg nyájias olvasóm! Vagy ne ezt nézd meg, menj el a magyar Semmeringre, a ruttkai vonat Körmőczbánya mellett kigyózó vonalához s meglátod, a mit Ausztria nyújt.

A mily szép az ut fölé, oly bájos az ő lejtőin.

Célunk Mária-Cell, a ránk, magyarokra nézve is oly kedves és emlékezetes bucsujáró hely volt. Már évek óta terveztük oda a kirándulást, míg végre az idén sikerült nyélbe sütni régi vágyainkat. Egy kis vargabetű esett a számításunkban. Mürzzuschlagból, vagy Kapfenbergből regényesebb helyeken, gyorsabban és olcsóbban utazhattunk volna, de Brucknál szállván le, délután fél 1-től este 9-ig kocsikáztattuk drága magunkat a szebbnél-szebb vidéteken. Közben egy hatalmas hegynek a Seebergnek 1200 méter magas meredélyeit is meg kellett másznunk, a hova majd csakhogynem tolnunk kellett a kocsit. A két balatonmelléki sárka ugyancsak görbitette a hátát és szuszogott a gazdájával egyetemben, míg a pompás hegy gerincére értünk, ahonnan aztán kerékcipőkkel (Radschuh) eveztünk le a gyönyörű völgy ölébe. Kellemsézőn üdülő levegő ömlengett körülöttünk s felszigazott várakozással eltelve értünk végre a Szent Sztíz oly sokak által látogatott kedves templomához. Este 9 óra tájban mentünk a három tornyu hatalmas templomba. A szél tombolt odakünn, benn pedig nyájias félhomály, pislogó mécsesek apró világa intett felénk, mutatva a helyet, a hol anyyi és anyyi százezer embernek könyör-

gését hallgatta meg az Isten anyja. Imába borultunk. Jól esett összekulcsolunk a kezünket s kérni, könyörögni annyi mindenért és annyiakért, a mit csak a sziv tud kifejezni a dobogásaval, de szó oly kevés van rája az emberi ajkakon.

A kifáradt léleknek oly jól esik az imádkozás, egy álomkép a fényben uszó mennyről, az Istenről, a ki védő szárnyaival elföldi a világot. Megkönnyebbül az ember, mint a magát kisorsított felleg, szivünk sebe gyógyul, enyhül egy titkon érzett kéz érintésétől, a csodatevő balzsam új reményeket táplál a szivünkbe s ha volt keserűség, a mely búfelhőt vont homlokunk közé, akkor megédesül.

Természetes, hogy az óriási templom minden érdekessége a kegykép előtt összpontosul. Odahordták a megenyhült szívek kincseiket, bánatukat, örömlükét, nem csoda hát, ha földi kincsekben is ékeskedik. Az oltár tiszta ezüstből van s nagy fába vágnák a fejszénket, ha mindenről számot akarnánk adni. A templom tiszta s becsületükre válik a bencéseknek. Másnap reggel elvégeztük ajátosságainkat, megnéztük a Schatzkammert, a kincstárt az ő tömötlen drágaságaival, bucsuztunk a „Blau Weintrauben“ tiszteletreméltó terjedelmű, egyébként jószívű, jóléltű fogadószóló, aztán kocsira ülve délután 4 óra tájban Auseviensben voltunk, a honnan vonaton tovább nyargalva, este 9 óra tájban Grázba érkezünk, hogy a vasárnapot abban a kedves, szép városban töltsük.

Bilkei Ferenc.

tekig, hasáb számra és heteken keresztül tárgyalják? Még ha e részleteknek azon erkölcsi alapja volna, mely visszatartaná, visszarettené az emberiséget a bűntényektől és vétségektől, de hiszen a bűnök sokasága ép az ilyen hírlapokban találja legjobb talajt, s ezeknek részletes leírása, s a hozzáfűzött kombinációk és találgatások legiója mind egy-egy újabb seb a közérkölciség testén, mely mint a fertőző betegség több és több ember lelkét metyeljezi meg és sikerültebb tetekre buzdítja az embri gyarlóságot.

A hírlapíróknak kötelessége csupán annyi, hogy olvasóinak a történetekről beszámoljon, de ne legyen vizsgálóbírája a bűnösnek, s ne legyen akaratlanul is terjesztője a bűnnek.

A hírlapíródalom illetén elfajulását minden áron meg kell akadályozni, s nap-nap után mind inkább égetőbb szükség mutatkozik a *hírlapírói kamara* felállítására, melynek hatáskörébe tartoznék a kollegiális tisztesség védelme is. Szüksége van erre maguknak a hírlapoknak, de szüksége van az olvasó közönségnek is, mely pénzéért tapasztalatot, tájékozást, sőt sokszor okulást is akar szerezni a hírlapokból, nem pedig piszkot, melyet az utca sarából akaratlanul is megkaphat.

A hírlapírói kamara kötelessége és célja volna a hírlapíródalomnak közérkölcisi alapot adni, s megakadályozni azt, hogy az egyéni becsület és tisztesség, a családi szentély sérthetetlenége és a hírlapíró tekintély a szenzáció hajhászat és anyagi előnyökért közpdrává ne tévessék.

UJDONSÁGOK.

— **Főri vendégek** Alesuthon. József Ágost főherceg Auguszta főhercegnővel, gróf Szapáry udvarmester és Libis udvari tanácsos kíséretében különvonattal Alesuthra utazott.

— **A szövetkezeti eszme közelméle.** Valóban nevetséges az a donquijotte-i harc, a mely a szövetkezetek ellen dühöng. Liberális újságíró akár van dumsztja az írás mesterségéhez, akár nincs: becsületbeli kötelességének ismeri, hogy időnkint beültsse töksíjét egy-egy szövetkezeti bót ajtószárfájába. Tudja nagyon jól, hogy kiröhögik érte, de másik oldalról a napkeleti mosoly és cirógatások bőséges kárpótást nyújtanak neki a szenvedett koppanásért. A „Székesfehérvár és Vidéke”, ez a fenekestől echt köser lapocska mód nélkül ambicionálja magának a „szövetkezetek gyilkosja” címet s minden alkalmat két kézzel és két lábbal ragad meg, hogy a szövetkezet körül jerichói lármat csapjon. A minap észbontó kedvességgel bizonyította be, hogy a szövetkezeteket azért kell kipusztítani, mert megakadályozói a áruzsorának és védelmül szolgáltnak a nép kiszípolozásával szemben s azért akart karóba huzatni és nyárson megsütni minden papot, minden tanítót és minden községi előljárót, mert a nép anyagi javaival is merészelnék törődni. Kinevettük érte. Alig fogytak el az akkor szerzett babérai midőn újabb érdemekért szállott sorompóba. Egy hosszú cikkben utólérhetlen bájjal Mészáros István, csurgói káplán nyakát szeretné kitekerni. Mi volt a bűne? A vasárnapi kuglizásnál kaszákat s egyéb hasznos eszközöket játszottak ki. Fejérvártot minden benőtt fejelágyu ember tudja, hogy ez megszokott és jóízű mulatság és nincs benne semmi erkölcstelen és megbotránkozottat. Csakhogy itt kövérdisznot, birkát, szivartárcát, theafőző készüléket etc. játszanak ki, ott pedig hasznos gazdasági eszközöket juttatnak a népnek. Mivel azonban szövetkezetet forog a dologban, sőt egy katholicus pap is forog a dologban, tehát beszélni kell a reverenda beszennyezéséről s egyéb bolondgombákról. Mi is és minden józanészű olvasó kinevettük Lurja dr. urat, mint a zöld keztyűt azért a komikus fölbuzdulását, melynek hátterét minden bizonynyal egy csurgói napkeleti hazafi képezi, ma azonban egy levelet kaptunk Csurgóról, a

mely sokkal komolyabban veszi a dolgot és hat kemény pontozatokban fűtöli be Lurja dr. urnak, a fennitelt spenótlak bokros érdemű szerkesztőjének. Halljuk a szép szót: A „Székesfehérvár és Vidéke” f. h. 26-iki számában megjelent „Mikor a káplán ír adja a bankot” című közlemény, elejétől végig tele van hazugsággal.

Hazugság az, hogy Mészáros István elődjét, Kapitány Gyula jelenleg nagy-hantosi plébánost kötelessége elmulasztásáról vádolta volna.

Hazugság az, hogy Mészáros István a csurgói foggy. Szövetkezet, vagy bármely pap a világon valamely szövetkezetet ültetveztője volna.

Hazugság az, hogy a mindentűl szokásos verseny kuglizás nyereménytárgyakkal a „Székesfehérvár és Vidéke-ben” leirt módon történt volna.

Hazugság az, hogy Csurgón valamikor $\frac{1}{2}$ órákor beharangoztak volna.

Hazugság az, hogy a községi bíró muzsikáltatással nem zavarná az ájtatosságot és a muzsikát megengedte volna.

Annára romlott lelkű és súlyedrt rágalom a „Székesfehérvár és Vidéke” jelzett közleménye, hogy a leközlő felelős szerkesztő iránt a megrálgalmazott Mészáros István káplán se közelről, se távolról nem érez annyi tiszteletet, hogy vele szóba álljon s ennek a csunya jellemtelen rágalomnak a szennyre arcan fog maradni mindaddig, míg állításait be nem bizonyítja.

— **Nemes áldozatkészség.** Csak nemrégiben volt alkalmunk hirdetni Belezny István velenzei plébános nagylelkűségéről, a midőn a velenzei templomot szülői emlékére két kézi festésű díszes szent képpel ajándékozta meg. Most újabb jelét adta e derék lelkipásztor áldozatkészségének; ugyanis tb. kanonokká történt kinevezetése alkalmából az igazgatósága alatt álló apáca-zárda részére egy harmoniumot vásárolt saját költségén, az énektartás sikeresebb eszközölhetése céljából.

— **Keresztelvény.** Lovászi Nagy György Szárca-utcai lakos a csikvári ut mentén egy fészületet állítottat. A nemes tett nem szorult dícséretre. K. Horváth István belvárosi plébános holnap d. u. 4 órákor szenteli meg a fészületet.

— **Schuckert-cég.** A Székesfehérvár és Vidéke legutóbbi számában hazugsábas szenzációval lepte meg az olvasó közönséget. A többek közt a következőket írja:

„A Schuckert-művek igazgatósága Nürnbergben két napon át tartott izgalmas ülésben megállapította a részvénytársaság mérlegét, mely nem kevesebb, mint tizenöt és fél millió márkára veszteséggel zárul. Tekintve hogy a múlt évben több mint hat millió márkára nyereséget nem osztottak ki a részvényesek között, a veszteség huszonegy és fél millió márkára rug. A társaság horribilis vesztesége óriási konsternációt keltett a részvényesek körében. A Schuckert-művek Magyarországon is van alapításuk, ez a magyar Schuckert-művek villámossági részvénytársaság, mely két millió alaptőkével alakult, hogy Pozsonyban és egyéb vidéki városokban építsen villamos telepeket. Legutóbb — ugy tudjuk — Székesfehérvár is egyike ezen vidéki városoknak.

A csalhatatlannak hitt Schuckert-részvénytársaság, az európai tekintélyű és Darius gazdaságával vetekedő Schuckert-művek a tönk szélén állanak . . . ; ez a részvénytársaság, melynek óriási vagyonára hivatkoztak azok az intéző faktorok, a kik e szerencsétlen város még szerencsétlenebb villamos világitási vállalkozását tuskén-bokron át keresztülvitték, hogy csak mielőbb „tündéri világitása” legyen ezen különben nagyon is sötét városnak . . .

Ime, az épülő villamos telep még csak fundamentomában van lerakva a Gáz-utcában, még gyermek is keresztül ugorhatja annak falazatait és e rövid idő máris megboszulja a városnak azt az elsieltet lépést, hogy nem heredité az okosabb érvek szavára, egyetlen egy pályázattal megelegetett egy új nagy-szábas vállalkozás jétesítésénél. Volt ugyan egy másik pályázat is, de hát az annyi mintha

nem lett volna, mert a mi jó kormányzóinknak nem volt inyére ez a másik pályázat.

Annai bizonyos, hogy ez a hír legkevésbé sem alkalmas arra, hogy a fejránti közönség bizalmát a villamos társaság iránt nevelje. S mindenki, aki elhatározta a villamos világitásnak házába való bevezetését, gondolkodva kezdett tündődni, hogy vajjon érdemes lesz-e akkora kiadásba belemenni, ha a cég tényleg olyan gyenge lábón áll.

A mint bennünket értesítenek, az egész hír téves információ alul. A németországi Schuckert név alatt szereplő társulatokat semmiféle anyagi érdekszal nem fűzi a magyarországi társulathoz, a melynek 2 milliónyi részvénytőkéjét a Böhmische Union-Bank, a Schöllér és Társa Bankház és a bécsi Länderbank adta össze.

E szerint nem kellene féltünk semmiféle krachtól.

Egyébiránt megvárjuk, hogy a Schuckert-művek igazgatósága maga is fog hivatalosan nyilatkozni, hogy a nagy közönséget megnyugtassa, de meg hogy a saját vállalkozása iránt való bizalmat is minél szilárdabb alapra helyezze városunkban.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Brünner Sándor kassai állami főreáliskolai tanárt a székesfehérvári főreáliskolához helyezte át.

— **Az iskola- és Lövölde utca rendezése.** Julius hó 31-én d. e. 10 órákor járt le a 15 napi határidő az Iskola- és Lövölde-utca alagsortornázásának vállalatba adása tárgyában. A törvényes határidőn belül csak egy ajánlat adatott be, még pedig Say Ferenc helybeli építész által. Itt járt azonban ugyanazon napon Klingelheber Ferenc siófoki vállalkozó s már d. e. 8 óra után kérte a költségvetés és tervek betekintését, a mit azonban — Polcer Péter gazd. tanácsos hivatalos ügyben távol léven — csak 10 óra után, vagyis a határidő lejártával tehetett meg. Pénzes Imre helybeli vállalkozó ezt látván szintén adott be a megállapított határidőn tul ajánlatot. A tegnapi tanácsülésen Pénzes Imre ajánlata, mint elkészt, figyelembe nem vétetett, míg Klingelheber Ferencé, tekintettel arra, hogy a költségvetés nem az ő hibája folytán nem tekinthette be, figyelembe vétetett. A 2800 koronás vállalatot 12 $\frac{1}{2}$ percentes engedménnyel Say Ferenc kapta meg. Mint halljuk, Pénzes Imre vállalkozó megfélebezi a tanács határozatát s így ez ügyben csak augusztus végén dönthet a közgyűlés. Az Iskola-utca rendezése még az iskola év megkezdése előtt felette kívánatos, ezt pedig Pénzes Imre felebbezése mggátolja. Tény az, hogy Pénzes későn adta be az ajánlatát, a tanács tehát joggal mellőzte s éppen ezért csodáljuk, hogy a tanács határozat ellen beadandó felebbezéssel épen Pénzes Imre biz. tag késlelteti azt az ügyet, melynek gyors kereszttülvéltet nagyon sok körülmény teszi indokolttá.

— **Rendkívüli közgyűlés a megyénél.** Több halasztást nem tűrő ügy elintézésé végett a vármegyei törvényhatósági bizottság f. hó 13-án d. e. 11 órákor a vármegyeház 1-5 emeleti dísztermében rendkívüli közgyűlést tart.

— **A polgármester ur figyelmébe.** Czák György-né apáca-utcai lakos már napok óta mint dühöngő elmebeteg igényel erős őrizetet. — Jeges József, a kit az ügyszétség adott át a rendőrhatszóságnak, hogy mint ön- és közveszélyes elmebeteg sürgősen tébolydába szállíttassék, immár 93 nap óta lakója a bűzhödöt levegőjű rendőrségi kóternek. Ha Jegest vagy bárki mást egészségesen zárnak le a kóterbe, 93 nap alatt vagy meg kell bolodulnia vagy egyébként betegszik meg. Ugy halljuk, hogy a miniszteriumnál négyezer sürgötték az ez ügyben tett felterjesztés elintézését — és eredménytelenül. Ez azonban tartatlan állapot s talán nem lenne felesleges, ha Havranek József polgármester személyesen tenne lépéseket a szerencsétlen elmebetegek érdekében.

— **Megszűnt államiúrvány.** Polgári községben a sertésvész megszűnt. A község a zárlat alól feloldatott.

mellett megvan a rézkénporok az az előnye is, hogy *nygy a fűrtök, mint a hajlások érését lényegesen elősegíti*, a mi főleg az idén, mikor a szőlő vegetációja. a kedvezőtlen, hideg idő folytán annyira elmaradt, igen nagy fontossága.

A ki tehát termését a lisztharmat kártételétől meg akarja óvni, a mellett pedig annak gyorsabb tenyésztését is akarja biztosítani, az használja fel most a *legalkalmasabb időt* szőlőjének rézkénporozására, és kiadása az elérhető haszon által sokszorosan meg fog térülni.

Anyakönyvi statisztika

1902. évi július hó 26-tól augusztus hó 2-ig.

I. Születés.

Született: 13 fiú, 17 leány. Ezekből törvényes fiú: 13, leány 14; törvénytelen fiú: 0, leány: 3; halva született: 0 törvényes fiú 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány. — Összesen: 30.

II. Halálozás.

Elhalt: 12 fi, 8 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 5, leány: 4; törvénytelen fiú: 1, leány: 0; 5 éven felüli fi: 6, nő: 4. — Összesen: 20.

E szerint a születés a halálozást 10-zel mulja felül.

Elhaltak: Bognár Erzsébet, róm. kath., 9 hónapos, bélhurut, Rác-utca 43. sz. — Holzbacker János, róm. kath., igáskocsis, 21 éves, nőtlen, tüdővész, Szt.-György kórház. — Prei Terézia, róm. kath., 6 hónapos, gyomor- és bélhurut, Budai-ut 19. sz. — Horváth Katalin, róm. kath., 5 hónapos veleszületett gyengeség, Jancsár-utca 21. sz. — Özv. Schneider Józsefné, szül. Pajor Rozália, róm. kath., 62 éves, szerviszívbjaj, Berényi-utca 11. sz. — Bernáth Ignác, róm. kath., önálló hentes, 57 éves, Kohlmann Julianna férje, szivtágulás, Széchenyi-utca 17. szám. — Kovács János, róm. kath., 20 hónapos, tüdőlob, Bikasziget. — Lencsés Imre, róm. kath., 3 hónapos, veleszületett gyengeség, Kecskeméti-utca 14. sz. — Kondor Adolfné, szül. Mohl Anna, róm. kath., 27 éves, tüdővizényő, Szt.-György kórház. — Pintér László Ádám, róm. kath. 2 hónapos, bélhurut, Selyem-u. sz. — Özv. Schön Lipótné szül. Schön Lina, izraelita, 70 éves, végegyengülés, Vásártér 26. sz. — Mikó Ferenc, róm. kath., 2 hónapos, bélhurut, Gyümölcs-utca, 3. sz. — Király János, róm. kath., 7 hónapos, derme (tetanus), Zámoly-utca, 57. sz. — Szabó Bakos László, róm. kath., 7 hónapos, bélhurut, Királykut-utca, 17. sz. — Sánta György, róm. kath. telephonjavító munkás, 43 éves, agyhűdés, Szt.-György kórház. — Somogyi István, ev. ref., béres, 50 éves, agyhűdés, Szt.-György kórház. — Csáder Mihályné, szül. Langmár Anna, róm. kath., 65 éves, mellrák, Ósz-utca, 8. sz. — Sutfoszky János, róm. kath., csizmadia-mester, 52 éves, szivbénulás, Simor-utca, 7. sz. — Danócy Mária

Terézia, róm. kath., 5 hónapos, veleszületett gyengeség, Szt.-György kórház. — Zugar Sándor, róm. kath. 3 hónapos, héveny bélhurut, Szunyog-utca, 7. sz.

III. Házasságkötés.

A fentjelzett idő alatt házasságra lépett: 3 pár.

IV. Kihirdetés.

Kleiner Ferenc, földm. napsz. és Palotai Horváth Rozália, Székesfejérvár. — Bihari Imre, lakatos a d. v. javító-műhelyben és Scholz Margit Erzsébet, Székesfejérvár. — Eötvös Géza, géplakatos, a d. v. javító-műhelyben, Székesfejérvár, és Horváth Cornélia, Balaton-Füred (Zala megye.)

A ki nem védekezik, az nem szereteli!

A SZŐLŐ
OIDIUM
betegsége ellen

— egyetlen biztos hatású szer a —
DR ASCHENBRANDT-féle

RÉZKÉNPOR.

Leszállított ára Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban a kilogramm 46 fillér;
10 és 5 kilogrammos zsákokban a klgr. 50 fillér;

Használata olcsóbb, mert kevesebb kell belőle; biztosabb mert a lombhoz tapad, a szél le nem fujja; ajánlatosabb — mert a mustot nem bűdösíti — mint a tiszta kénpor vagy kénmáj.

♣ A szőlő érését sietteti, a termés minőségét javítja! ♣

Ott, ahol eddig a peronospora nem jelentkezett még az idén, ott a rézkénpor, egyttal a peronospora ellen is mentesíti a szőlőt s így a harmadik permetezés elmaradhat. Ez pedig lényeges költségmegtakarítás! * * * * *

== Számos magyar gazda bizonyítványa kívánatra megküldetik. ==

Megrendeléseket elfogad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

— Megrendeléseket elfogadnak a vidéki megbízottak is. —

A por kapható: KOVÁTS PÁL-nál, Székesfejérváron.

Első székesfehérvári aranyozó- és templomdiszítő műterem

és saját készítményű

TÜKÖR-, KÉP- ÉS KÉPKERET-RAKTÁR.

Alapított 1865-ben.

Jelenlegi tulajdonos: **Hj. Schaumann József**, aranyozó- és templomdiszítő, ki bármiféle új és régi aranyozást, templomdiszítést és minden e szakmába vágó munkát és szent szobrokat tartós és jó kivitelben, jótállás mellett készít.

Raktár és iroda:

szENT IMRE-UTCA,
(Barátok épülete)

SZÉKESFEJÉRVÁR,

ISKOLA-UTCA,
(6. szám.)

Templomfestő,
Szobafestő,
Cimfestő,
Mázoló.
Aranyozó.

KALÓCZY GYULA

Basa-u. 4. sz. (Számmer-nyomdával szemben)

Megrendelések
legjutányosabban
fogadtatnak el.
Pontos kiszolgálás.

**Szülők és gyámok
szives figyelmébe!**

Nevelő-intézetekbe készülő leány-növendékek keletgyéjének elkészítését célszerű, esinos kivitelben, a legjobb anyagból rendkívül olcsó árak mellett vállaljuk el.

E célra fehérmű műtermünkben külön osztályt szerveztünk a legügyesebb munkásokkal s minden egyes fehérmű darab megadott mérték után, a legcélszerűbben választott vászon vagy schiffon anyagból készül.

Vidékre anyagmintákkal és részletes költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Fiú-növendékek részére ingek, alsónadrágok és egyéb fehérmű folyton nagy választékban van raktáron.

Épügy a női-, mint fiú fehérművek tartósságáért évekre szóló kezességét vállalunk.

Schubert és Schlesinger
Székesfehérvár, Nádor-utca.

TÖGL és SZLANYINKA
Sz.-Fejérvár, Szt.-Imre-utca 1. sz.

Ajánljuk dúsan felszerelt raktárunkat a legfinomabb bel- és külföldi szövetekből, ugyisint elegáns és divatos szabású öltönyök elkészítését a lehető legmérsékeltbb árak mellett.

Tisztelettel
TÖGL és SZLANYINKA.

WEINER és GRÜNBAUM Budapest, Váci-utca 2.

Egy éves önkéntesek részére a legolcsóbban készíti az egyenruha felszerelést.
Egy éves önkéntesek részére készíti a legelegánsabb egyenruhákat.
Egy éves önkéntesek részére küld díjtalanul árjegyzéket.
Egy éves önkéntesek részére sorozási és áthelyezési kérvénymintákat díjtalanul küld.
Egy éves önkéntesek részére minden katonai ügyben ad díjtalanul felvilágosítást.
Egy éves önkéntesek részére újabban kiadott „Egyenruházati Közlemények” című könyvét díjtalanul küldi.

WEINER és GRÜNBAUM Budapest, Váci-utca 2.

HIRDETÉSEK
a FEJÉRMEGYEI NAPLÓ részére
jutányos áron felvételnek
a kiadóhivatalban Szt.-István-tér 1. szám.

SZALAY GYULA
* * * műorgona építő intézete * * *

ALAPITTATOTT 1879. **SZÉKESFEHÉRVÁROTT,** ALAPITTATOTT 1879.
* * LÖVÖLDE-UTCA. * *

Elfogad megrendelést a legújabb rendszerű templom- és hangversenyorgonák elkészítésére hat évi jótállás mellett. Raktáron tart kisebb és közép nagyságu új és átalakított templomorgonákat. Zongorák, pianók és harmoniumokat. Orgonák évi kezelését és gondozását mérsékelt áron eszközi az ország bármely részében.

Költségvetést ingyen és bérmentve küld.

297.
1897. sz.

A várapalotai plebánia-hivataltól.

BIZONYÍTVÁNY.

Alulírott ezennel hitelesen bizonyítom, hogy Szalay Gyula székesfehérvári műorgona-építő úr a várapalotai róm. kath. plebánia-templom számára 1897. Október hó 10-én egy 14 szolós és 10 mellékváltozatú román stílusban épült orgonát fejezett be. Az orgona pneumatikus berendezéssel épült s oly nagyszerűen sikerült, hogy a szakértők valóságos remekműnek mondják; külső s stíluszerű tekintetben pedig az orgona ugy nevezett corpusa a műasztaloságnak valóságos mesterműve, a melynek szemlélésével még a műértő szem is alig tud betelni.

Szalay Gyula úr a várapalotai róm. kath. közönség tetszését teljesen kiérdemelte és meg is nyerte. Azért én Szalay Gyulát, mint tehetséges, szolid és lelkiismeretes műiparost, a kire a magyar műipar valóban büszke lehet, legjobb lelkiismeretem és meggyőződésem szerint az illetékes körök figyelmébe és pártfogásába ajánlom.

Kelt Várapalotán, (Veszprémmegye) 1897. Október 16.

Domján Károly,
plebános.